

від 02.07.2014 р. № 220. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення: 20.01.2023).

6. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України 17.03.2011 р. № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> (дата звернення: 20.01.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-292-3-46>

ОСНОВНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МИТНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ

Усенко Я. В.

студентка

Навчально-наукового інституту права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Колеснікова М. В.

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного,
господарського права та фінансово-економічної безпеки*

Навчально-наукового інституту права

Сумського державного університету

м. Суми, Україна

Інтеграцію в митну спільноту Європейського Союзу через реформування державної митної справи визнано одним із пріоритетних напрямків реалізації Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», що в свою чергу сприятиме зростанню рейтингу країни і створенню позитивної репутації в міжнародному просторі. Активізація процесу інтеграції України до світового економічного простору пов'язана з низкою проблем з регулювання та контролю зовнішньоекономічних відносин, які вимагають невідкладного вирішення. Тому наразі все більшої актуальності набувають питання удосконалення організаційно-правових основ управлінської діяльності в митних органах.

Метою роботи є визначення на основі аналізу чинного законодавства України сутності, особливостей та змісту організаційно-правових основ управлінської діяльності в митних органах, а також вироблення обґрунтованих пропозиції та рекомендацій щодо її удосконалення.

Однією з фундаментальних засад утворення сьогоdnішнього Європейського Союзу був Митний союз ЄС, який дав поштовх до розвитку митних систем європейських країн. Єдиний митний простір

в Європі формувався поступово шляхом рівномірного почергового зниження митних тарифів для взаємної торгівлі.

Однак у кожній країні-учасниці ЄС діють власні законодавчі акти, які в межах нормативних документів ЄС регулюють та відображають національні особливості здійснення митного контролю й аудиту.

Митний союз ЄС є унікальним явищем взаємодії країн, що різняться за своєю мовою, історичним розвитком, релігією, політичними поглядами та економікою через застосування єдиних митних стандартів, митного законодавства, дотриманням єдиних цінностей для забезпечення функціонування Митного союзу ЄС в умовах єдиного ринку. [1, с. 243]

Практика показує, що митна політика країн ЄС розрахована на суттєве зменшення адміністративних бар'єрів, спрощення процедур міжнародної торгівлі, створення кращих умов для здійснення митних процедур та розширення потенціалу.

Діяльність провідних країн Європи показує нам унікальні форми вдосконалення митного контролю, що можуть бути реалізовані в практичній роботі українських митних органів [2].

По-перше, вагомою часткою заходів з покращення митних процедур є їх автоматизація, впровадження технологій і можливостей ІТ сфери як найефективнішу форму управління митної справи із залученням великого асортименту засобів задля кращої прозорості й підзвітності митних адміністрацій, легшої обробки інформації та електронних даних з метою мінімізації людського фактору, що може призвести до несанкціонованих рішень.

Наприклад, PaceSetter: програма HMRC для покращення бізнес-операцій [3]. Вона використовується Королівською службою Великобританії (HMRC). Програма PaceSetter Управління податкової служби та митниці, спрямована на оптимізацію ділових операцій, підвищила продуктивність завдяки новим методам роботи та, можливо, сприяла більшій залученості персоналу. У середньому PaceSetter забезпечив підвищення продуктивності щонайменше на 30%, а також покращення та співвідношення ціни та якості для платника податків, це призвело до збільшення відшкодування заборгованості в основній податковій роботі та повернення помилок і шахрайства в бізнесі пільг і кредитів HMRC [4].

Також, до прикладу, митний контроль італійською митною службою здійснюється на основі автоматизованої системи управління ризиками. Система управління ризиками включає такі блоки, як методологія аналізу та управління ризиками; організація управління ризиками; технічна реалізація системи аналізу та управління ризиками. У податковій та митній службі Великобританії функціонують Центри

попереднього аналізу та автоматизованої системи визначення рівня ризику. Такі центри мають спільну базу даних із правоохоронними та контролюючими органами країни. У центрах працюють посадові особи, які забезпечують контроль за допомогою автоматизованої системи визначення рівня ризику та фактичний контроль вантажів [5].

Генеральне митне управління німецької митної адміністрації використовує IT-процедуру ATLAS [6. ATLAS означає автоматизовану систему тарифного та місцевого митного оформлення. Це програмне забезпечення, яке використовується митними органами Німеччини для обробки та моніторингу транскордонного руху товарів.

ATLAS використовується як засіб зв'язку між митницею та суб'єктом господарювання. Це означає, що суб'єкт господарювання має можливість подавати декларації про в'їзд та виїзд, повідомлення про пред'явлення, зведені декларації про депозит і митні декларації для передачі товарів.

ATLAS надає можливість автоматизувати та контролювати транскордонний товарообіг. З його допомогою формуються адміністративні досьє щодо зовнішньоторгової операції після оброблення заявок на переміщення товарів за відповідними митними процедурами. Дається можливість декларанту скласти митні декларації про передачу товарів у вільний обіг, у режим переробки, митний склад, застосовувати транзитні або експортні процедури.

По-друге, вдосконалення процесів управління персоналом митних органів. До прикладу, митні адміністрації країн Європи застосовують широко коло перевірок безпеки під час набору нового персоналу, однак найпоширеніша перевірка – це освітня інформація та поліцейські записи.

Митне відомство Сполученого Королівства (HMRC) щодо питань безпеки працівників митної служби проводить перевірку всього персоналу на різних рівнях. Управлінська перевірка – це важлива форма діяльності з позиції протидії корупції. До того ж у штаті HMRC існує спеціалізована команда, завданнями якої є виявлення внутрішніх проявів шахрайства та зловживань доступом до конфіденційної інформації посадовими особами. Ряд профілів ризику системи управління вводиться задля виявлення прояву невірноваженої чи підозрілої поведінки службовця. Над даною інформацією проводиться аналіз та, за необхідності, подається на опрацювання внутрішньому управлінню HMRC задля подальшого розслідування й з'ясування фактів. З метою полегшення роботи в кожній новій структурі є вимога відносно впровадження аудиту. Це дає змогу гарантувати легкість ідентифікації дій в IT-системах, які виконуються працівником митниці [7].

По-третє, персонал митниць варто залучити до розробки та запровадження ініціатив. Так, наприклад, позитивним можна зазначити підхід Німеччини в процесах реформування й модернізації митниці для підтримки ініціатив щодо залучення до цього процесу працівників різних ланок: від інспекторського до вищих. Це дає можливість використання інноваційних підходів з метою вдосконалення операційної складової митного процесу в митницях, використовувати знання, досвід і творчі здібності персоналу.

Отже, можемо констатувати, що базовим імперативом реалізації митного контролю в Європі на сьогодні є максимальне спрощення процедур митного контролю та упровадження унікальних форм удосконалення митного контролю, а саме технологічні ініціативи, антикорупційні, удосконалення процесів управління персоналом митних органів та залучення персоналу митниць до розробки й упровадження ініціатив.

Література:

1. Дорофєєва Л. М. Європейський вектор розвитку української митниці : монографія. Дніпро : УМСФ, 2019. 448 с.
2. Квеліашвілі І. М., Тоцька Т. С. Упровадження актуальних концепцій управління митною справою європейських країн у національну практику. URL: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2021/2/14.pdf>
3. PaceSetter: HMRC's Programme to Improve Business Operations: HM Revenue & Customs HC 1280, Report by the Comptroller and Auditor General, Session. 2010-30. URL: <https://www.tsoshop.co.uk/bookstore.asp?Action=Book&ProductID=9780102969870>
4. Working for HMRC. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/hm-revenue-customs/about/recruitment>
5. Agenzia delle dogane e dei monopoli. URL: <https://www.adm.gov.it/portale/ee/trader/e-customs-safety-securityamendment>
6. ATLAS-Zoll online. URL: https://www.zoll.de/DE/Fachthemen/Zoelle/ATLAS/atlas_node.html
7. Working for HMRC. [URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/hm-revenue-customs/about/recruitment>]